

SØVÆRN

S

ORIENTERING

1

1997

Nyt fra Redaktøren

Det første nummer i 1997 har ladet vente lidt på sig. Redaktøren og »hans stab«, som en af bladets venner var så venlig at betegne min ringhed og »den lille bærbare« med indbygget scanner og tekstgenkendelsesprogram, har haft travlt med at undersøge markedet for om muligt i fremtiden at fryde vore læsere med farver også på indmaden af bladet.

Efterhånden er sort/hvide billeder, noget der er reserveret kunsthøfotografernes eksklusive kreds. Sidste år modtog redaktionen ikke andet end farvebilleder. Der er stor forskel på at komponere et farvebillede og et sort/hvidt, og det er synd ikke at yde de indsendte billeder fuld retfærdighed; d.v.s. ikke at forsøge at få det bedste frem i billederne, der jo, i følge sagens natur, ikke alle er taget under optimale omstændigheder.

Vi er da også vænnet til at se på farvebilleder på Internettet, som er en af de andre ting redaktøren tumler meget med i øjeblikket. – Det er vist ikke for tidligt at røbe, at også en del af SVNORT i fremtiden vil være at finde på Søværnets »hjemmeside«, der er på det indledende planlægningsstadium.

Den ansvarshavende redaktør, Stabschefen ved Søværnets operative Kommando, har i lighed med sidste år udsendt en oversigt over sidste års resultater for bladet sammen med en indholdsfortegnelse for årgangen. Også en plan for udgivelserne i år (tentative) samt de informationsmål, bladet har sat sig for at dække – med velvillig hjælp fra »forfatterne ude i de spidse ender« af søværnet – var med.

Planen er sendt til cheferne for eskadrer og landinstitutioner – hvis nogen savner planen, spørg chefen eller rekvirer den hos redaktøren.

Et af de store og meget tilfredsstillende resultater for informationstjenesten i forsvaret sidste år var etableringen og driften af det største pressecenter nogen sinde i det danske militære system.

Der er skrevet en redegørelse for, hvorledes resultaterne kan opgøres i noget mere håndgribeligt end »fornemmelser for den politiske værdi«. Ikke fordi denne er så ringe endda, når man helt nede i NATO's hovedkvarterer i Belgien har lagt mærke til, at centret »kom ud« til alle de involverede Partnerskabslande. Budskabet om PFP-programmernes effektivitet og stabiliserende virkning er afgørende for PFP, som er det største uddannelsesprogram i verdenshistorien – med en dansk general som koordinerende chef.

Mon ikke også det er en af de ting, man har lagt mærke tilovre i Amerika – under alle omstændigheder vil SØVÆRSORIENTERING bringe en hyldest til det store og succesfyldte arbejde generalmajor Lange står for nede i Mons!

Sven Voxtorp

Indholdsfortegnelse

Nytårsparole	1
Præmiering af udvist Initiativ	
- Undervandsvåbenkursus	2
Naval Team Denmark om bord i malaysiske skibe	3
Hverdag i operations sektionen ved	
Grønlands kommando	4
Forsvarets gave til Hendes Majstæt	5
At være i Søværnet – Antropologisk set	6
Flådemesterskab i volleyball	8
Enestående simuleringssystem	
udviklet på Søværnets Teknikskole	9
Kommunikationskonkurrencen	10
Mærkeprøver i kampinformation og EW	11
Søværnets EW-konkurrence 96	11
Skydelejr i Borris	13
Niels Ebbesen medalje	
til chefen for Sirius, Palle Norit	15
12 Taktikeksperter udnævnt	18
Børnehjem besøger Inspektionskutteren AGPA	19
Fransk trawler taget på fersk gerning	20
Spaltepladsens »PFP-værdi«	22
SØVÆRNETS MÆRKEDAGE	24

SØVÆRNETS ORIENTERING

Udgiver: Søværnets operative Kommando
i samarbejde med Søværnets Materielkommando og Grønlands Kommando

Adresse: Søværnets operative Kommando
att. SVN ORT
Postboks 483
8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:
Kommandør, Stabschef Niels Arthur Bindner,
Søværnets operative Kommando

Ledende Redaktør: Orlogskaptajn Sven Voxtorp,
Søværnets operative Kommando

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling)
89 43 30 56 (Red. Direkte)
Telefax: 89 43 31 41

Redaktør for Søværnets Materielkommandos område:
Kommandørkaptajn Hasse M. Lehmann.

Telefon:
31 54 13 13 (omstilling) 31 57 22 55 lokal 4061 (direkte)

Redaktør for Grønlands Kommandos område:
Premierløjtnant M. S. Andersen

Telefon: 00299 10111 lokal 247

Telefax: 00299 10112

Distribution:

Afdelingsleder F. Thorsø Nielsen,
Søværnets operative Kommando

Telefon: : 89 43 30 99 (omstilling) 89 43 31 12 (direkte)
Telefax: 89 43 31 41

Forsidebillede: Sne på Artillerikursus Odden.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det indsendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med Red.

Tryk & Layout: Kannike Tryk A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8000 eksemplarer

Nytårsparole ved Søværnets Materielkommando

Søværnets Materielkommando afholdt Nytårsparole den 6. Januar 1997 i Eksercer- og Gymnastikhuset.

Traditionen tro indledte chefen parolen med en tale til de mange fremmødte fra centralledelsen. Derefter kom oplæsningen af Hendes Majestæt Dronningens samt Forsvarschefens nytårshilsen til alle i forsvarret og deres familier og pårørende.

Admiralen konstaterede, at året 1996 både havde været præget af medgang, der giver grund til optimisme for fremtidens udvikling – og modgang, der har sat sine spor og givet stof til eftertanke.

Et år hvor vore håb for den spinkle fred i Bosnien er gået i opfyldelse. Stærkt støttet af en international styrke, der opererer under FN-mandat, er freden nu er blevet en del af hverdagen i det tidligere Jugoslavien. Blandt flådeenhederne har der i flere år på skift været en dansk korvet. Men da embargoen i forsommeren 1996 blev løftet, og den stående NATO-styrke kunne forlade Adriaterhavet og genoptage sit øvelsesmønster på begge sider af Atlanten, fulgte NIELS JUEL med til Caribien og den amerikanske østkyst. Rutinemæssigt overtog OLFERT FISCHER lidt senere pladsen – også efter at have krydset Atlanten.

Hvad korvetterne har været igennem de sidste 6-7 år slider på både skib og materiel, men med påbegyndelse af korvetternes levetidsforlængelses- og moderniseringsprogram – MLU – i midten af 1996 vil de kunne gøre god fyldest i de næste 10-15 år. På en række væsentlige områder gennemføres nu en materielmæssig

standardisering af FLYVEFISKE-N-kl og til dels også THETIS-kl. STANDARD-FLEX koncepten og teknologien breder sig hermed i Flåden – også til korvetterne, projektret og bygget i 1970'erne.

Netop SF-300 programmet passede en milepæl den 28. Maj, da Søværnets Materielkommando her på Holmen kunne overdrage den 14. Og sidste enhed SØLØVEN til operativ tjeneste. Arrangementets midtpunkt var naturligt nok navngiveren – Hendes Majestæt Dronning Ingrid – men også vor nye forsvarschef – admiral Hans Garde – deltog sammen med søværnets øvrige admiraler i kommandohejsningen og det efterfølgende arrangement på Søværnets Officersskole og Under Kronen.

Arrangementet blev den sidste store søværnsbegivenhed admiral Hans Garde kom til at deltage i. Den tragiske ulykke på Færøerne den 3. August har kastet sin skygge over 1996. Søværnet mistede sin ubestridte leder og foregangsmand. Arven er ikke at bære for nogen enkeltperson. Men Hans Garde har gennem årene stukket kursen ud for fremtidens søværn. Han har lært os alle at stile højt, men også at prioritere og vælge fra. Han har lært os at placere Flåden og søværnet i centrum for vor stræben, men på intet tidspunkt at glemme det samfund, som vi er sat til at beskytte.

Vor nye forsvarschef general Christian Hvidt har modigt taget arven op i sin personlige udformning. Holdningerne er de samme, men detaljen kan variere. Og på materiel-siden er der ingen slingren! Forsvarets største og vigtigste materielprojekt i de kommende år er anskaffelsen af nye undervandsbåde! For Forsvarchefen og den militære fag-

Chefen for Søværnets Materielkommando, kontreadmiral Niels Mejdal

kundskab er der ingen tvivl – undervandsbådsprojektet bør gennemføres som skitseret af admiral Garde. Det betyder, som det allerede var skitseret af den afdøde forsvarschef.

For Søværnets Materielkommando betyder dette travlhed med forberedelserne hertil. Året 1997 bliver et modningens år, og 1998 bliver året, hvor vi skal vælge mellem et fælles nordisk undervandsbådsprojekt og et dansk-tysk projekt. Begge projekter skal bringes på samme økonomiske og tekniske niveau, hvorefter der kan træffes et politisk valg.

I foråret 1996 formulerede myndighedsområdets chefer en strategiplan, som afspejler materielkommandoens grundlæggende holdninger og hensigter. Vort fælles mål om at forny, vedligeholde og støtte søværnets operative evne på det materielle og logistiske område er det samlede fundament for vor berettigelse.

De formulerede principper omkring delegering, prioritering af det fremadrettede og fastlæggelsen af kontakthaver udadtil samt ikke mindst de opstillede succes kriterier må naturligt føre til mange initiativer. En del arbejdsgrupper er nedsat i denne forbindelse som har til opgave at færdiggøre rapporter omkring delegering af lokalansættelse, opbygning af en moderne materielmæssig kvalitetsstyring samt en rigtigere opgave fordeling på vedligeholdelsesområdet i søværnet.

Delegeringen gælder også for centralledelsen. Opgaver og beføjelser skal placeres på lavest muligt niveau, hvor ekspertisen er, samtidigt med at ledelsesansvaret præciseres.

En samling af vort regelsæt med større mulighed for selvstændighed og nytænkning er iværksat. Herved øges kvaliteten og arbejdsglæden i takt med, at den daglige udfordring og de stillede krav synliggøres.

Admiralen omtalte herefter det igangværende byggeprojekt omkring Kuglegårdsprojektet som ikke har kunnet undgå at involvere en stor del af centralledelsens ansatte. Indflytningen er nu begyndt og fortsætter de næste måneder. For første gang samles centralledelsen. Den kan flytte ind i et af de største renovationsprojekter, som nogensinde er gennemført i forsvaret.

Til slut kunne det konstateres at de mål der var blevet pålagt materielkommandoen udefra var nået. De selvpålagte mål var forsøgt nået, men ikke på alle områder med et tilfredsstillende resultat. Derfor vil også 1997 have mål og byde på udfordringer, som vi sammen kan og skal løse med et godt resultat.

Med en tak for 1996 og ønsket om et godt og lykkebringende samt udfordrende 1997 sluttede chefen for Søværnets Materielkommando sin nytårstale, hvorefter et let traktement gav centralledelsens ansatte lejlighed til at drøfte med hinanden, hvordan udfordringerne skulle takles, og hvordan juleferien havde udformet sig for de andre.

SMK NYT

Præmiering af udvist Initiativ – Undervandsvåbenkursus

Efter en indstilling fra Våbensikkerhedsnævnet har chefen for Søværnets Materielkommando, kontreadmiral Niels Mejdal overrakt en gave og et diplom til seniorsergent H.P. Jensen.

Den smukke akvarel, malt af marinemaleren, overrækkes initiativtageren af admiralen

Seniorsergenten, som er tjenstgørende ved Undervandsvåbenkursus, under Søværnets Taktik- og Våbenskole, havde udvist et særligt og selvstændigt initiativ i forbindelse med udbygning af sikkerhedsforanstaltninger og dermed foretagne modifikationer ved anvendelse af dybdebomber af type D.

Gaven bestod af en smuk akvarel malet af søværnets officielle marinemaler, Pierre Auzias. Akvarellens motiv er inspektionsskibet THETIS under gang i isfyldt farvand ved Grønland.

Overrækkelsen fandt sted på admiralens kontor i materielkommandoens smukke hovedbygning på Holmen under overværelse af Formanden for Våbensikkerhedsnævnet, overingeniør O.L.H. Flensburg og chefen for det stedlige ledelsessekretariat, kommandørkapitajn Hasse Lehmann.

Søværnets Materielkommando

Chefen for Materielkommandoen priser initiativet

Naval Team Denmark om bord i malaysiske skibe

De imponerende danske »lokkeskyer« under tropisk himmel

Den kongelige Malaysiske Flåde stillede en missilbåd og en korvet til rådighed for Naval Team Denmark for demonstration af SEA GNAT systemet.

SEA GNAT er et selvforsvarssystem, der udskyder et antal ladninger, som danner falske radar ekkoer eller infrarøde signaturer af en sådan styrke, at de kan få et indkommende missil til at styre hen i mod sig i stedet for mod eget skib.

SEA GNAT er et NATO projekt, hvor ladningerne er udviklet i et samarbejde mellem USA, Storbritannien og Danmark. Da de andre nationer kun har en meget stor og tung launcher til udskydelse af lad-

ningerne, har Danmark specielt udviklet en letvægtslauncher, der kan passe til såvel store som små skibe. Systemet er installeret i de fleste af Flådens enheder. Systemet er udviklet i et samarbejde mellem Søværnets Materielkommando og virksomhederne Danish Aerotech, der står for hardwaren og TERMA, der udvikler softwaren.

Den danske launcher søges markedsført i en række lande, og Malaysia havde vist interesse.

Det omtalte forsøg med den malaysiske flåde fandt sted i farvandet ud for Malaysias Vestkyst lige nord for ækvator i ca. 35 graders varme. En launcher af samme type, som den der står i Willemoes-Klassen, var blevet installeret i missilbåden GANAS.

Efter Naval Team Denmarks operationsordre sejlede GANAS ud og af-

fyrede i alt 14 ladninger. Korvetten LEKIR fulgte med som observationskib. Forsøget forløb fint, og der var god lejlighed til at drøfte resultaterne med officererne fra den Malaysiske Marine.

Det var i øvrigt spændende at sejle med skibe fra en marine, der geografisk hører hjemme så langt fra Danmark. Materiellet er næsten det samme, som det vi kender – missilbåden er bygget i Frankrig og korvetten i Tyskland.

Formationssejlads, procedurer og kommunikation var også meget tæt på, hvad man oplever i NATO, men da de fleste officerer er uddannet i England, er det måske ikke så underligt.

Kun vejrforholdene er meget forskellige.

NAVAL TEAM DENMARK

Hverdag i operations sektionen ved Grønlands kommando

I en organisation som Søværnet, finder man tjenestestederne delt op i forskellige arbejdsområder, således også ved Grønlands Kommando, der er delt op i afdelinger og igen i sektioner. En af disse sektioner er operationssektionen i operationsafdelingen.

I operationssektionen sidder følgende personel:

- Chefen for operationssektionen (CH OPS)
- operationsofficeren, fly (OPO FLY)
- fiskeriofficeren (FIO I)
- den daglige leder af O-rummet/fiskeriofficer (FIO II)
- daglig vagthavende officer

Chefen for operationssektionen

Jobbet som chef for operationssektionen bestrides af en kaptajnløjtnant, der som oftest er udvalgt mellem tidligere kutterchefer. Han udarbejder sejl- og øvelsesprogram for inspektionsskibene og kutterne. Ved udarbejdelsen bliver der bl.a. taget hensyn til kendte opgaver, antallet af fiskeskibe i området, årstiden – specielt hvad angår isforekomster, forslag til sejl- og øvelsesplan fra skibene. Også behov for udskiftninger, dels fra skibene, men også fra selve kommandoen.

Derudover tager han sig af henvendelser fra andre operative kommandoer og 1. Eskadre (Inspektionsskibeskadren). Dertil kommer generelle henvendelser fra det grønlandske samfund og danske civile institutioner, om mulige assistancer fra kommandoens enheder på hans skrivebord.

Operationsofficeren fra flyvevåbnet

I denne stol sidder en kaptajn fra flyvevåbnet. Hans job er at koordinere Luftgruppe Vest flyvninger med GOLFSTREAM med kommandoens

Isbjerg ved verdens største ø, THETIS flager over toppene

behov, især i henseende til fiskeriinspektionsmissioner. Det indebærer naturligvis et tæt samarbejde med fiskeriofficeren, når der en gang om ugen skal laves en flyveplan. Ikke planlagte flyvninger såsom søredning og andre eftersøgninger, patientevakueringer og pludseligt opstået flyvninger for det grønlandske samfund, hører også ind under OPO FLY. En opgave, der også tager meget af hans tid, er det månedlige puslespil med at få fløjet udskiftninger og forsyninger til og fra Grønland med flyvevåbenets C-130 fly. En opgave, der til tider kan give grå hår i hovedet, fordi der hele tiden sker ændringer til både passager- og godslisten. Vejret kan også ændre enhver planlægning heroppe på verdens største ø indenfor meget kort tid.

Fiskeriofficeren

FIO I er kaptajnløjtnant af rang, og varetager i samarbejde med fiskeriofficer II, der er premierløjtnant, de fiskerirelaterede opgaver der måtte

være. En af de faste opgaver er at opdatere positionerne på de fiskere, der ligger i Grønlands Kommandos område. Det gøres på baggrund af daglige meldinger fra fiskerne, samt observationer fra inspektionsskibe, inspektionsskuttere og G-III fly fra Luftgruppe Vest.

Positionsmeldingerne udsendes som signal til de underlagte skibe, som ud fra det daglige positionssignal i samråd med fiskeriofficeren dagligt beslutter, hvilke trawlere, der skal kontrolleres. Skulle der melde sig spørgsmål som inspektionsenheden ikke umiddelbart kan svare på, kan FIO GLK naturligvis kontaktes døgnet rundt. Denne har så muligheden for at checke bestemmelserne eller eventuelt kontakte andre relevante myndigheder. Skulle der komme en sag ud af et kontrolbesøg, er det også gennem FIO GLK sagens retslige udspil bliver gennemført.

Fiskeriofficer II

Daglig leder af O-rummet er premierløjtnant. Han fungerer samtidigt

som FIO II, der er hans hovedopgave viser erfaringen. Som tidligere nævnt assisterer han første fiskeriofficer med de opgaver, denne bliver stillet overfor. Som daglig leder af O-rummet påhviler alle de mange store og små opgaver af mere eller mindre rutinemæssig karakter, der skal udføres for at holde et velfungerende operationscenter kørende, ham.

Selvom der ikke er mange rettelser til søkortene, skal de laves – og det er også hans job. Han fungerer i øjeblikket også som kommandoens kontakt- og velfærdsofficer. Et område, der til tider kan tage meget af hans tid/fritid.

Daglig vagthavende officer

Daglig vagthavende officer er ligeledes premierløjtnant, der udfører de normale rutineopgaver under sektionen. Det drejer sig blandt andet om de daglige og ugentlige oversigter over sejladsen (navsitsum), vejrmeldinger til Danmarks Metrologiske Institut, opdatering af de skibe der er i »Greenpos«, der omfatter alle danske og grønlandske skibe, som kommer inden for en radius af 250 sømil af Grønland. Disse skal melde sig hver 6. time af hensyn til sikkerheden. Derudover hjælper han/hun med at løse nogle af de opgaver den daglige leder af O-rummet har.

Vagttørnen

De fem ovenfor omtalte indgår sammen med sektionsschefen for økonomisektionen i vagttørnen. Da der ofte er en til to hjemme på ferie eller tjenstlige kurser, bliver der typisk gået en firtørn. Derudover går FIO I og FIO II en to tørn med tilkaldt vagt udenfor arbejdstiden med hjælp til alle spørgsmål vedrørende fiskeri. Selvom nogle af stillingerne synes rutineprægede, kommer der ofte en vigtig, uvarslet og krævende opgave, som gør dagen meget anderledes end dagen i går – men mon ikke det er en situation mange i søværnet kan nikke meget genkendende til.

(GRØNLANDS KOMMANDO)

Forsvarets gave til Hendes Majestæt

De smukke buster af de to Kongelig Højheder Kronprinsen og Prins Joachim

Forsvarschefen har tilskrevet samarbejdsudvalg og kontaktudvalg således:

»Som bekendt fejrede vi alle Hendes Majestæt Dronningens 25 års Regeringsjubilæum 15. Januar 1997. Jeg havde den store ære og glæde sammen med Svend Erik Larsen, formand for kontaktudvalget og Niclas Rubek Nielsen, forretningsudvalget for værnepligtige menige talsmænd at overrække forsvarets gave til Hendes Majestæt Dronningen. De to bronzebuster af Deres Kongelige Højheder Kronprins Frederik og Prins Joachim er fremstillet af billedhugger Hans Pauli Olsen.

I den anledning vil jeg gerne rette en varm tak til medlemmerne af Forsvarets Samarbejds- og Kontaktudvalg for bidraget til denne smukke gave, som vi alle kan være meget stolte af.«

Christian Hvidt, general

Forsvarschefen og hans to »bærere«

At være i Søværnet – Antropologisk set

I efteråret 1996 blev der lavet en studie af kulturen ombord på Søløven, én af søværnets Flex'er. Studien af kulturer er en videnskab, der kaldes for antropologi. Denne videnskab forsøger at forstå en gruppe menneskers samvær ved at studere regelmæssighederne i dette samvær. Antropologen lever i denne periode sammen med de mennesker, han studerer, og prøver at forstå disse menneskers liv ud fra deres præmisser.

Ud af opholdet på Søløven gjorde undertegnede sig en række overvejelser om søværnets kulturelle regler. I det følgende skal vi se på et par af disse regler. Først må vi dog forstå hvad kultur egentlig er.

Kultur som dagligdagens koder

I de seneste år er det kommet på mode at forklare folks handlinger ved at henvise til deres kultur. Bag disse forklaringer ligger en misforstået forestilling om, at kultur er noget definitivt, noget uforanderligt, som en person på mystisk vis besidder og lader sig styre af.

I antropologien, har man i årevis søgt at vise, at kultur mere end noget andet er noget, der bliver til i en konstant proces, hvor en person lærer at tænke og opføre sig på en bestemt måde igennem dagligdagens samvær med andre mennesker. Kultur skabes i samspillet mellem mennesker. At man overhovedet benævner det, der skabes som kultur, er fordi disse mennesker for at forstå sig selv spejler sig i det, de *ikke* er. Det vil i dette tilfælde sige en gruppe mennesker, som ikke gør tingene helt på samme måde som de selv.

Kultur er en forestilling om virkeligheden og de samværsformer, hvorunder dette virkelighedsbillede skabes og genskabes. Kultur er således noget som skabes og genskabes i forholdet imellem mennesker. Kultur er som et sæt regler, vi orienterer os efter og har inde i hovedet. Det er med

disse regler, at vi forstår og fortolker de mennesker, der er omkring os. Disse regler kan variere fra kultur til kultur, og således kan den verdensforståelse to mennesker har også været meget forskellig. Det er dog vigtigt at forstå, at kultur ikke er noget man er født med, men noget der tillæres. Det liv vi har fra vugge til grav er én lang kulturel dannelsesproces, hvor vi lærer at bemestre disse kulturelle regler.

Kultur er kort sagt: en forening af det man gør og det man tænker. Det er ikke alt det man gør, som man tænker over og gør sig bevidst. Det er ikke engang sikkert, at man kan forklare, hvorfor man gør de ting, man gør. Det meste af vores kultur udøves igennem en praktisk sans. Denne praktiske sans er en evne til at 'gøre det rigtige' uden at andre misforstår én i en given situation. For eksempel bliver det for de fleste mennesker taget for givet, at man i mødet med nye mennesker strækker højre hånd ud og trykker den ukendte persons hånd og i samme øjeblik kaster blikket på denne persons ansigt og udtaler sit navn. Det er for de fleste mennesker en umiskendelig hilsen og præsentation af en selv. I andre lande kan den samme handling blive opfattet som en grov fornærmelse, fordi der eksempelvis er en regel om, at man ikke taler og berører hinanden samtidig eller for den sags skyld møder hinandens blikke. For at undgå misforståelser må man

altså handle efter de regler, hvormed man konfliktfrit omgås andre mennesker. Disse regler er kulturelle koder, som vi alle betjener os af i hverdagen og meget sjældent bliver bevidste om. Faktisk opdager man meget ofte kun disse koder ved, at de brydes. F.eks ville jeg være et 'bordsvin', hvis jeg spyttede på maden umiddelbart inden jeg tog den i munden, skønt maden alligevel blev blandet med spyt i det øjeblik, jeg ville begynde med at tygge på den. I dette øjeblik ville en velmenende sjæl sikkert fortælle mig, hvad bordskik var, og hvordan jeg burde opføre mig, når jeg spiste. Jeg blev belært om nogle kulturelle koder, som den anden kun talte om, fordi jeg åbenlyst ikke beherskede disse.

Søværnet som kultur

Sådanne kulturelle koder findes også i søværnet. Nogle af disse koder er formelle, andre er uformelle. De sidstnævnte er som oftest dem, som er sværest at tillære sig. Det kan ud fra disse betragtninger være fordelagtigt at anlægge en betragtning om søværnet som værende en kultur, med dens egne kulturelle koder, som medlemmerne af denne gruppe lærer sig igennem træningen i Avderød, på Holmen, på skoleskibene og på de enkelte skibe i de forskellige eskadrer. Søværnets kultur skal dog også ses i forhold til det danske samfund det samtidig er en del af. Dels rekrutteres søværnets ansatte herfra, og dels vedbliver de med at være en del af det omgivende samfund. Alle mennesker har et repertoire af sociale identiteter som de kommunikerer i forskellige situationer i forhold til forskellige situationer. En person kan i én situation være ægteemand, i en anden fader, i en tredje virksomhedsansat og i en fjerde kammerat for blot at nævne nogle få af disse sociale identiteter.

SØLØVEN i magsvejr og lidt barskere – nej, de faldt ikke over bord!

Søværnet kan betragtes som kulturelt forskellig i forhold til det omgivende samfund, fordi de kulturelle koder og deres anvendelse i det daglige liv på skibet er meget anderledes. Nedenfor vil jeg vise, hvordan søværnet er en social verden, der henviser til sig selv, når snakken går i messen. Jeg mener at man kan forklare dette ved at forstå *de ændrede grænser der er imellem hvad der er privat og hvad der er offentligt ombord på skibet*. Her er der tre dimensioner af forholdet imellem det private og det offentlige vi må fokusere på:

1. den tidsmæssige dimension,
2. den rumlige dimension og
3. den sociale dimension.

Ad 1. Der er en skarp tidsmæssig adskillelse imellem arbejde og fritid for besætningen ombord på ét af søværnets skibe. Tjenesteperioden er tidsmæssigt intensiv, i og med man er borte fra hjemmet i en periode, hvor man er 'på jobbet' mange timer i træk. At sejle er ikke et 8-16 job. Således er dagligdagen skarpt adskilt

af, om man er i tjeneste eller om man har fri.

Ad 2. Der er yderligere en dimension, der adskiller livet på skibet fra livet på land. På land er der en klar rumlig adskillelse imellem arbejde og privatliv. Man går på arbejde og man tager hjem bagefter og holder fri. Når man er ude på havet, er man indlysende nok afskåret fra denne mulighed. Det interessante er, at lukaffet ikke er personens private domæne, hvor han lukker sig inde efter endt arbejdstid. Lukaffet er for langt de fleste et sted man sover, hviler sig eller udfører sine administrative pligter. Den sparsomme fritid ombord bliver som regel brugt i messen eller på køjen. Lukaffets begrænsede betydning som privat domæne kan også forstås ved hjælp af forhængen. Dette markerer et aflukket område for denne person, men rummet er ikke 'privatiseret' på samme måde som en lejlighed, eller et hus. Kun få har billeder hængende eller stående af kone, mand, børn, kæreste, popsangere, Pamela Anderson

eller kunst. Lukaffet er ikke taget i privatpersonens besiddelse ved, at han eller hun har dekoreret det med sin personlige smag.

Messen er således det helt centrale rum for besætningens fritid og sociale liv, ikke lukaffet.

Ad 3. Et rum kan have en indflydelse på, hvordan mennesker opfører sig, men det har ikke nogen sociologisk interesse, hvis man ikke ser på, hvad mennesker laver i dette rum.

I messen samles besætningsmedlemmerne til måltiderne og de ledige stunder, hvor de ikke er på vagt og ikke sover. I vesterlandsk kultur er tavshed i en gruppe menneskers samvær ofte opfattet som pinlig eller den forklares ved at samtalen er træg osv.

I messerne var der lange stunder, hvor der kun blev talt meget lidt. Som oftest blev der set tv om aftenen, men jeg mener ikke at tv mediet i sig selv kan forklare denne tavshed. Tv-kiggeri kan godt være en social oplevelse, hvor folk snakker indbyrdes, kommenterer udsendelsen og

hygger sig. Blev der set tv, var det oftest i tavshed. Denne tavshed, tror jeg, er privatlivets tavshed. De personlige oplevelser, følelser og spekulationer ved at være hjemmefra, væk fra familien, kæresten og planterne er for de fleste tilbagevendende emner for besætningsmedlemmerne.

De er nærværende i deres fravær på havet.

Denne tavshed skal dog ikke forstås sådan, at det på nogen måde er forbudt at tale i messerne. Der er samtaler i messen, i særdeleshed under måltiderne. Samtalen karakteriseres ved, at den som oftest er offentlig. Alle kan give sit besyv med. Man ser ikke to-tre mennesker i en intim, hviskende samtale, som de ikke ønsker, andre skal tage del i. Samtalens emner er også nogle, alle kan tale med om. Her blev der talt om de aktuelle nyheder, sport eller vigtigst; om søværnet. Når jeg siger søværnet mener jeg en lang række emner som skibets opgaver, dagens gang, egne oplevelser i søværnet, fortællinger om andres oplevelser, tekniske diskussioner om radarer, våbensystemer og motorer.

I den periode jeg var ombord fortalte ingen om sit liv på land. Dette liv blev i samtalen, som i tid og rum, holdt stærkt adskilt fra livet ombord. I begyndelsen var jeg uforstående overfor, at ingen fortalte om sin identitet på land.

Som tiden gik blev det dog klarere for mig, at når besætningen talte om søværnet talte de rent faktisk om deres egen identitet. Livet i søværnet var den relevante sociale identitet, og det var denne som blev kommunikeret i samtalerne. Denne adskillelse imellem livet på land og på havet hang således logisk sammen med den skarpe tidsmæssige og rumlige opdeling af samme. At være i søværnet er en bestemt identitet, som adskiller sig væsentligt fra livet på land.

Slutteligt vil jeg takke SOK for at have muliggjort dette etnografiske projekt. En helt speciel tak til besætningen på *Søløven* for imødekommenhed, gæstfrihed og tolerance overfor mig som »etnografisk flue-mand«.

Steffen Bohni Nielsen
17. januar 1997

Flådemesterskab i volleyball

Søværnets idrætsudvalg (SIU) har i samarbejde med Flådestation Korsør afviklet flådemesterskab i volleyball med deltagelse af 8 hold opdelt i to puljer, hvor de to bedste fra hver pulje gik videre til finalepuljen. Vi tager denne omtale med som en slags opfordring til en ny, ung generation af volleyball-spillere om at komme ud af hullerne i 1997

Efter mange spændende og til tider velspillede kampe, lykkedes det en gang til for Old Boys-holdet fra Søværnets operative Kommando at genvinde titlen fra sidste år. Det skal dog siges, at holdet flere gange var i krise, men de tapre »gamle« vendte altid slaget til deres fordel, og holdet blev en suveræn og fortjent vinder.

De barske old boys fra SOK

Det burde mane til eftertanke hos de unge mennesker fra de andre hold, så man til næste år siger: »Nu skal det være løgn – nu skal de gamle ned med nakken!« Stemningen i Korsørhallen var ellers fin – med medleven fra de hold, som ikke var på banen. Slagsange og opmuntrende tilråb krydrede i høj grad dagens menu.

Marinekaserne Frederikshavns hold II fik en fortjent andenplads. Her var der dog spænding til det sidste, idet 4. Eskadres hold var lige ved at spænde ben for dem i en tre-sætters kamp før placeringen var hjemme. Søværnets officersskole blev nummer 3 og 4. Eskadre nummer 4.

Formanden for idrætsudvalget kommandørkaptajn P. B. Rieper uddelte præmier og udtalte rosende ord til såvel deltagere som hjælpere. Disse sidste fortjener en særlig ros, idet flere af spillerne meldte sig som dommere i de kampe de ikke deltog i, hvilket sikrede arrangementets problemfrie forløb.

Seniorsergent J. Bannow,
Holmens Idrætsanlæg

Enestående simuleringssystem udviklet på Søværnets Teknikskole

Egenudvikling og standard edb-udstyr har resulteret i et enestående simuleringssystem på Søværnets Teknikskole og brugen af simulatorer medfører nye undervisningsformer.

FLYVEFISKEN-klassen – også kendt som Standard Flex 300 – er udstyret med et avanceret computerstyret maskinkontrol- og overvågningssystem, som hedder Ship Control and Surveillance System (SCSS). Det er leveret af Lyngsø Marine A/S, som også leverede et uddannelses- og træningsanlæg til Søværnets Teknikskole til uddannelse af FLYVEFISKEN-klassens besætninger. Dette anlæg blev udstyret med en af de første versioner af SCSS-programmet.

Baggrund

Da Søværnets Teknikskole ville opgradere træningsmodellen, så den svarede til den version af systemet, som skibene bruger i dag, blev det klart, at modellen ikke havde mulighed for eller kapacitet til den ønskede opgradering.

Man besluttede derfor for to år siden at investere i en overbygning til den oprindelige træningsmodel, således at den med tilførsel af 1600 kanaler eller informationer kunne simulere de situationer og fejl, der kan registreres af anlæggene i skibene.

På basis af en lang række standard edb-produkter har Søværnets Teknikskole udviklet en simulator, der snart kan tages i brug i undervisningen.

»Vi havde brug for at kunne simulere akkurat de samme forhold og fejl som forekommer til søs. Lyngsø-systemet, der er baseret på »micro-

controllere«, kunne ikke udvides og derfor besluttede vi at lægge simuleringssiden som en skal omkring det eksisterende SCS-System«, forklarer primus motor i simulatorudviklingen, akademiingeniør, lærer og sergent Jens Adrian, Søværnets Teknikskole. »Simulatoren er baseret på et realtids-operativ-system, OS-9. Vi kunne ikke bruge pc-windows, netop fordi vi havde brug for det, der kaldes »realtidstasking«. Som brugergrænseflade valgte vi G-windows, hvilket betyder at alle vinduer kan arbejde og være aktive samtidig«.

Sponsorering og samarbejdspartnere

Udviklingen af den nye simulator er sponsoreret af Søværnets Materielkommando, der selv har brug for at kunne teste software og afprøve systemer på landjorden, og den er konstrueret i samarbejde med Danelec Electronics, der har stået for leveringen af hardwaren. Det unikke ved simulatoren er, som nævnt, at den udelukkende er baseret på standard EDB-produkter.

Under udviklingsarbejdet samarbejdede man også med professor Mogens Blanke, Aalborg Universitetscenter. Han opstillede et sæt algoritmer, der bygger på målinger af en Standard Flex's bevægelser og reaktioner under sejlads, til brug for simulering af skibets bevægelser.

Alarmeringssortering

Omkring realtidskernen ligger 5 forskellige IP- (industry pack) moduler tæt koblet til en processor. Kommunikationen mellem processorerne foregår via VME, der er en parallelbus og Ethernet, der er en serielbus. Centeret i hele simuleringssystemet er en intelligent database. Via to grafiske skærme kan læreren i undervisningen simulere fejl og alarmer

fra eksempelvis turbiner, pumper, ventiler eller sensorer.

Hvis der i belastede situationer på samme tid dukker 40 forskellige alarmer op på skærmen, skal operatøren lære at prioritere mellem dem, således at han kun håndterer 3-4 alarmer ad gangen. Eleven skal være i stand til at vælge de vigtigste alarmer og lade de mindre vigtige ligge til senere.

Uddannelses- og sikkerhedsmæssig gevinst

Det nye simuleringssystem på Søværnets Teknikskole er altså en komplet kopi af skibskontrolsystemet ombord på FLYVEFISKEN-klassen. Selv kabel føringen er udført akkurat som på skibene.

Træning af besætningerne på simulatorer af store integrerede systemer er – udover en kvalitetsforbedring og effektivisering af uddannelserne – med til at øge skibssikkerheden.

Anvendelsen af simulatorer i træning af skibenes besætninger indebærer endvidere, at nye undervisnings- og træningsformer, der kun vanskeligt kan gennemføres ombord, bliver taget i anvendelse.

De træningstyper og indlæringsniveauer, der med fordel kan gennemføres på simulatortræningsanlægget er opdelt i 4 forskellige typer:

- Operatørtræning, som skal øve operatøren i brugen og anvendelsen af SCSS-systemet og i, hvordan han kommunikerer med det.
- Proceduretræning, som via simuleringssystemet skal øve det tekniske personale i at anvende den mest korrekte og hensigtsmæssige fremgangsmåde i betjening af skibets forskellige materielle systemer. Af typiske øvelser kan nævnes klargøring af skib til sej-

lads, afrigning efter sejlads og opstart af maskineri ved totalt strømsvigt.

- Beslutningstræning, som skal øve operatøren i at træffe fornuftige beslutninger i belastende situationer. Denne form for uddannelse og træning er – af hensyn til materielssikkerheden – ofte umulig at gennemføre på et operativt anlæg.
Typisk vil en øvelse af denne karakter tage udgangspunkt i en kendt driftstilstand, hvorefter forskellige fejlsituationer simuleres med stigende hyppighed og sværhedsgrad.
Tilstanden kan f.eks. være et fallende tryk på et smøreliesystem eller forringet ladeluftkøling og høj udstødtemperatur.
- Teknisk træning, som via simuleringsanlægget skal øve det tekniske personel i korrekt procedurebrug ved fejlfinding og -udbedring på SCSS-systemet.

Fremtiden

Udover at træne besætningerne i situationer, der ikke lader sig praktisere under normal forlægning, kan der også være tale om at skulle afprøve situationer, hvis udfald ikke er afklaret eller genskabe havarisituationer, der tidligere er opstået i skibene eller afprøve ny software før installation i skibene.

Der er nedsat en arbejdsgruppe, som skal opstille de nøjere rammer for uddannelserne inden for de 4 områder.

Søværnets Teknikskole forventer at være klar med kurser i simulatorbaseret undervisning i løbet af 1997.

Søværnets Teknikskole

Kommunikationskonkurrencen

I perioden 25-27 september 1996 afvikledes Søværnets Kommunikationskonkurrence ved Søværnets Taktik- og Våbenskole, Kommunikationskursus (SIS) på Nyholm.

Efter aflysning af konkurrencen i 1995 på grund af ombygning ved Kommunikationskursus og Marsmarken var der atter »linet op« til at modtage konkurrencedeltagerne, som i år repræsenterede følgende tjenestesteder: *Søværnets operative Kommando, 4. Eskadre, NIELS JUEL, FALSTER, Bornholms Marinedistrikt, MØEN, MOBA og Kommunikationskursus selv.*

Der blev konkurreret i praktiske færdigheder inden for visuel signalering, radiotelefonti, aroflex, KW 46, høring/morsning og fjernskrivning. Endvidere var der teoriprøve i form af 50 spørgsmål fra 13 kommunikationspublikationer.

Konkurrencen blev afviklet i en god ånd, hvilket bl.a. tillægges deltagerne positive indstilling og interesse.

Ved den afsluttende parade var Søværnets Taktik- og Våbeninspektør, kommandør Carsten Høgh tilstede og udtrykte sin påskønnelse af den store interesse og ildhu, der var blevet udvist af de 33 deltagere, idet han dog måtte konstatere, at de opnåede resultater for 5 af holdene ikke helt stod mål med de stillede, store forventninger. Nervøsitet i forbindelse med en konkurrencesituation kan ikke undgås, men den kan elimineres til næsten ingen ting gennem den daglige trænings stædige vedligeholdelse.

Vinder af Søværnets Kommunikationskonkurrence 1996 blev for tredje gang i træk MOBA med 391 point

Bravo Zulu

Kommandør Carsten Høgh overrækker vandrepokalen til det vindende hold

Holdet fik overrakt »Søværnskommandoens vandrepokal« for god kommunikation.

Årets bogpræmier til de 3 bedst placerede hold blev overrakt til følgende: 1. præmie: MOBA,

2. præmie: 4. Eskadre og

3. præmie: Søværnets operative Kommando.

Søværnets Taktik- og Våbenskole

Mærkeprøver i kampinformation og EW

Søværnets mærkeprøve i kampinformation 1996 blev afholdt i perioden 26.-29. november.

Prøven afholdes årligt som en test for personellet og enhederne og giver en indikation af uddannelses- og trænings-standarden. Alle færdiguddannede marinekonstabler med tjenestegrenen kampinformation kan deltage.

Indholdet af prøven er baseret på det vidtspændende område der benævnes kampinformation - i denne forbindelse dog centreret omkring systemkendskab, rapporteringsprocedurer og plotning. Prøveresultaterne kan belønnes

med henholdsvis guld- sølv- og brøncemærker samt tilhørende diplomer. Gradueringen er tilsvarende 100-95%, 95-88% og 88-80% for de tre metalkvaliteter.

Til 1996 prøven var tilmeldt 39 og de 33 deltog. Ikke mange! Selve prøven blev afholdt ved Flådestation Korsør, Flådestation Frederikshavn, på Sundets Marine-distrikt og på Bornholms Marine-distrikt.

Af de 33 opnåede 18 mere end 80%

rigtige svar og fik således et mærke. De første 5, som også modtog et gavekort, er nævnt nedenfor.

Kampinformationskursus ønsker endnu engang tillykke med de fine resultater og gør samtidigt opmærksom på, at man er ved at udarbejde et forslag til nye regler for KI-mærkeprøverne.

AIS

1. Marineoverkonstabel	J. Pil	MOBA	97,60%	GULD
2. Marineoverkonstabel	Michael Serop	MOBA	97,60%	GULD
3. Marinekonstabel	Allan Overgård	NORB	93,77%	SØLV
4. Marineoverkonstabel	F. Gyllenborg	MOBA	93,77%	SØLV
5. Marinekonstabel	Lene Andersen	NORB	92,34%	SØLV

Søværnets EW-konkurrence 96

Sideløbende med KI-mærkeprøverne stillede Flådestation Korsør velvilligt faciliteter til rådighed for EW konkurrence, som Kampinformationskursus afholdt den 27. november.

12 uddannede DESMO-operatører fra 2. og 4. Eskadre mødte op for at få prøvet deres færdigheder i betjening af det velkendte, passive elektroniske sporingsapparat, der er en forudsætning for moderne krigsførelse på havet.

Konkurrencen er opdelt i tre faser, der alle løses individuelt. Første fase er en generel prøve i radar-kendskab, anden fase er en test af kendskabet til de forskellige skibstyper og den sidste en prøve inden for de specifikke radar data.

Af 400 mulige point opnåede 8 af deltagerne mere end 50% rigtige, hvilket er et meget flot resultat set i relation til tidligere års resultater. De tre bedst placerede var:

Ved en parade 29. November på Flådestation Korsør uddelte kommandørkaptajn Finn Hald fra Søværnets Taktik- og Våbenskole på vegne af Taktik og Våbeninspektøren bogpræmier. Direktør Peter East fra firmaet RACAL DECCA i England overrakte den eftertragtede vandrepokal inden for dette eksklusive område og præmier til de tre vindere, som er nævnt ovenfor.

AIS

Marinekonstabel	Allan Overgård	NORB	324 point
Marineoverkonstabel	Mette Bjarnholdt	NIJU	298 point
Marineoverkonstabel	Henrik L. Christiansen	NIJU	271 point

Fra 20. Til 24. Oktober 1996 var jeg i Borris skydelejr med militærpolitielementet fra Flådestation Frederikshavn. Formålet var at blive uddannet i brug af gevær M/75 og samtidig træne i de almindelige MP opgaver.

Starten gik torsdag morgen med udleveringen af geværet på stationen. På Søværnets Sergernt- og Reserveofficerskole havde vi lånt en velegnet pudsestue, hvor alle kunne lære at adskille og samle det nye gevær. De vigtigste skydestillinger kunne også læres under behagelige vilkår. Om eftermiddagen havde vi så håndgranatkast og indøvelse af de rigtige

skydestillinger med M/75 på flådestationens område.

Om fredagen var der rigtig skydning på skydebanen ved Grønholdt med pistol M/49 »9mm Neuhausen«. Der blev skudt efter alle kunstens regler og sluttet af med mærkeskydning, hvor overkonstabel i militærpolitiet B.B. Jensen blev bedste skytte.

MANDAGEN

Klokken 0700 startede Borris-ugen. Først briefing om turen, der skulle foretages som en eskorteret kolonnekørsel. Alle skulle sikkert til Borris lejren præcis kl. 1100. Opgaven løstes perfekt – uden problemer, da alle faktisk var veltrænede i netop denne disciplin.

Fremme i lejren kørte vi straks til skydebanen og skød med maskinpistol helt til kl. 18. Så fik vi anvist vore kvarterer – et 12 mands lukaf. Det betød, at jeg for første gang siden værnepligtstiden skulle bo under forhold, der nødvendiggjorde gennemført samarbejde i alle døgnets timer med kollegerne.

Grønholdt skydebane i Frederikshavn om fredagen, Skydning med pistol M/49

Kolonnen er standset for tankning af MC'ere

Handlebane

Kl. 19 startede det »særlige program« der altid er en briefing med en overraskende og totalt uvarslet opgave, der denne aften bestod i et krævende besøg i en svømmehal med indlagt erhvervelse af et kampsvømmermærke.

Klokken 2230 blev vi aftrådt for natten, og alle spekulationer om, at der måske var nogen på værelset, der snorkede forsvandt – vi var alle så trætte at søvnen indtrådte med det samme.

TIRSDAG

Kl. 06: Morgenløb for de friske. Kl. 07: Skafning og transport til handlebanen, hvor vi skød med gevær M/75. Derefter var vi ude og se hæren skyde med selvkørende haubitsere. Senere kørte vi til skydepladsen og fortsatte dagen med skydning til kl. 17 – kun afbrudt af frokostmadpakker, der blev serveret i det åbne landskab.

Kl. 18: »Særligt program« En marinekonstabel fik til opgave at oprette kørende patruljering i Borris by og

på hovedvejen til Sdr. Felding med henblik på at opretholde ro og orden. To motorcykler blev sendt på patrulje og marinekonstablen »forskød« med en lastbil til skolen i Borris og oprettede her en mobil militærpolitistation.

Jeg var selv sammen med en anden marinekonstabel de kørende motorcyklebetjente. Efter et stykke tid ob-

serverede vi, et for øvelse opstillet færdselsuheld, hvor der figurerede en tilskadekommet person og en person, der agerede meget aggressivt over at se militærpolitiet komme til stede.

Medens den ene tog sig af den tilskadekomne person og ydede førstehjælp og fik tilkaldt assistance og ambulance, blev den aggressive per-

MC-eskorte til Borris

Skydning med MP M/49

son anholdt og lagt i håndjern.

Da ambulancen var kørt med den tilskadekomne og den anholdte afhørt, startede opmålingen af gerningsstedet »for ridstegning«. Motorcyklerne fortsatte deres patrulje og efter et stykke tid blev øvelsen afblæst. Vi returnerede til BORRISLEJREN for debriefing.

Vi troede nu, at der var afslapning – men nej, der var lige et nat-orienteringsløb, der skulle overståes inden kl. 23, hvor der så var aftrædning for natten. Som natten før, fandt vi ikke ud af, om der var nogen der snorkede.

ONSDAG

Kl. 07: Skafning og transport til skydebanen med skydning til kl. 1730, hvorefter vi overgik til et med glæde ventet punkt på programmet: »Korpsaften«.

En korpsaften går ud på, at man skal lære sine kolleger at kende under anderledes vilkår end man dagligt er vant til. Jeg tror det lykkedes ganske godt for os alle, og aftenen blev en stor succes.

TORS DAG

Her startede vi på handlebane med pistol M/49 og maskinpistol M/49. Alle fik vi afløb for de John Wayne følelser der kan ligge gemt i krogene – jeg kan kun sige, at de, der ikke har været på handlebane med pistol M/49, virkelig har en oplevelse til gode. Det kan næppe beskrives anderledes end de oplevelser man havde, da man var en lille dreng og legede røvere og soldater.

Midt på dagen blev vi kørt uden for Borris og fik der vore madpakker. Efter at have spist disse, blev vi sendt afsted to ad gangen på en ca. 15 km »O-March« – det lyder ikke særligt langt, men for folk, der ikke går i støvler til dagligt, kan det være en rigtig god måde at omdanne sine fødder til store vabeldepoter på.

Efter gåturen var der aftensskafning og bagefter transport til skydepladsen for mørkeskydning med gevær M/75. Det blev en aften, hvor sikringen stod på »F« for fråds. Man skød og skød, medens lysbomber og blå blink oplyste mørket omkring skiverne – en oplevelse, der virkelig

Korpsaften

fik en til at glemme trætheden, der kom af ikke at have fået den normale hvile i knapt en uge.

Kl. 23 fik vi en grundig briefing om hjemturen næste dag, fredag. Den, der fik ansvaret for turen hjem, valgte at løse opgaven som eskorteret kolumnekørsel – og folk fik understykket deres opgaver på hjemturen. Heller ikke sidste aften lå folk vågne ret længe, efter at lyset var slukket.

FREDAG

Kl. 07: Skafning og transport til området for kast med håndgranat (rigtige). Vi var flere, der aldrig havde kastet en håndgranat før; så det blev naturligvis et højdepunkt på ugens oplevelse, at kaste alle de tildelte håndgranater og bagefter at gå ud i målområdet og se hvilken effekt, det havde haft. Huller i jorden og sprængstykker overalt.

Hjemturen gik uden problemer, og efter en debriefing oven på turen, der sluttede kl. 14, kunne man atter tage hjem til familien – en hel del oplevelser rigere og meget, meget træt – men absolut med lyst til en tur til i 1997.

Instruktører på turen var oversergent i militærpolitiet B.Volke og P.F. Frederiksen, der havde planlagt turen til mindste detalje – med det åbenbart gode resultat. Ud over militærpolitiets personel deltog or-

logskaptajn P.E.Thyland som observatør og deltager i de forskellige opgaver. Han erhvervede sig sølvmærket på gevær M/75, kun små 4 point fra gullet, hvilket må siges at være et flot resultat, specielt da hans gevær gik i stykker og han med kun 3 indskud måtte skyde kontrol- og mærkeskydning med et nyt gevær.

BEDSTE SKYTTER BLEV:

Pistol M/49:
marineoverkonstabel i militærpolitiet B.B.Jensen
248 point.

Gevær M/75:
marineoverkonstabel i militærpolitiet B.B.Jensen
177 point

Maskinpistol M/49:
oversergent i militærpolitiet B.Volke
212 point

Marineoverkonstabel
i militærpolitiet
K. B. Sørensen

Niels Ebbesen medaljen til chefen for Sirius, Palle Norit

Vi har modtaget følgende brev og orientering i anledning af en medaljeoverrækkelse, der fandt sted på admiralens kontor 15 januar 1997:

»Tak for sidst på SOK, hvor Palle Norit fik overrakt skjold og tegn. Jeg beder dig venligst hilse Stabschef Bindner og de andre der afså tid til at deltage. Selv om vi i Luftmeldekorpsset i Århus har løbende kontakt med Flyvevåbnet, betyder det meget for os, at vi generelt har kontakt med forsvaret. Det styrker vores selvopfattelse og giver liv til dagligdagen.

Især er det for os i Århus af betydning at have kontakt til SOK, der jo er den eneste (- militære kommando) tilbage her. Vores samarbejde med Sirius betyder meget for os og den imødekommenhed og selvfølghed vi møder, bekræftende«.

Baggrunden Niels Ebbesens erindringstegn er:

Ved Niels Ebbesens død 2. November 1940, blev der stiftet en forening til minde om ham. Som så mange andre af den slags gled også denne ud af historien. Men 2. November 1977 genstiftede en gammel modstandsmænd og nu pensioneret politiassistent, Victor Horn foreningen Niels Ebbesens Venner.

Det er nu en »forening« af 91 bærere af Niels Ebbesens erindringstegn. Der kan maksimalt være 100 bærere af tegnet, der gives for forsvarsvilje.

Bestyrelsen i Niels Ebbesens Venner uddeler

Tegnet uddeles efter initiativ af eller efter indstilling til bestyrelsen i Niels Ebbesens Venner, idet det i statutterne § IV hedder:

Stabschefen, Kommandør N. A. Bindner, adjudanten, kaptajnløjtnant J. Hulgård og chefen for operationsafdelingen, kommandørkaptajn P. Cortes overværer at overrækkelsen af Niels Ebbesen medaljen til orlogskaptajn Palle Norit går rigtigt til

»Når indstillingen til tegnet er godkendt, udfærdiges til det samme formål en bekræftelse underskrevet af den til enhver tid værende formand for selskabet Niels Ebbesens Venner. Over modtagerne skal der føres en protokol med angivelse af navn, dato og begrundelse for tildelingen. Det er ene og alene komiteen, der træffer afgørelse om, hvorvidt tegn vil kunne erhverves. Afgørelsen kan ikke indbringes for nogen domstol. Evt. overskud anbringes i en fond, hvis midler benyttes til krans eller blomster ved højtideligheder«.

Årets nye bærere

Ved årlige tildeling fik udover orlogskaptajn Palle Norit, også borgmester Kjeld Hüttel, Randers og politimester Wachter, Grenå, Niels Ebbesens erindringstegn.

Bærerne mødes nogle gange om året til mindehøjtideligheder, forsvars-

foredrag og socialt samvær. Medlemmerne er spredt over hele landet, enkelte i udlandet – men dog alle danskere.

Som eksempler på modtagere kan nævnes: Oberst M.K. Sørensen tidl. Reg. II, midlt. oberstløjtnant Bent Agger, FN (nu major, tjenstgørende ved HQ BALTAP), Vilh. Lytken, borgmester, Axel Hald-Christensen, filmforfatter, major C.M.Jensen tidl. CH LVD, Thomas Jensen, sognepræst. – Nuværende formand er Poul Boye Larsen.

Generalforsamlingen holdes hvert år primo november i Helligåndshuset i Randers. Der startes med kransnedlægning ved Niels Ebbesen statuen.

Det er lidt sjældent vi har vers her i søvørnsorientering, men Niels Ebbesen medaljen giver en god lejlighed til at bringe et par væsentlige:

En lærke letted, og tusind fulgte,
og straks var luften et væld af sang.
De tusind tårne tog til at tone,
så landet fyldtes af klokkers klang,
og byer blomstred i rødt og hvidt,
og det var forår og Danmark frit.

Det var en morgen som tusind andre
og ingen morgen i tusind år,
da Danmark vågned med klare øjne
til glædestimer og frimandskår,
og landet lyste fra sund til klit,
for det var forår og Danmark frit.

Men du, som styrter de stoltes riger
og løser fangne af bolt og bånd,
dig flyver hjerternes tak i møde,
vor skæbne er i din stærke hånd.
Nu er det forår og Danmark frit.
Velsign det. Herre, fra sund til klit!

Mads Nielsen

Du danske mand! af al din magt
syng ud om vor gamle mor!
En krans af hav og fjord blev lagt
om huset, hvor hun bor.
Mod grønne, side strande
går stærke, stride vande,
og over kornets guldglans
står vikingestenen vagt.

Syng ud, – og sorg fra fortids nat
bli'r smil på hver glædesdag,
vor himmel skifter farve brat,
men aldrig folkets flag.
Som Danmarks blide kvinder
har røde-hvide kinder,
så lyser livets friskhed
fra frihedens dyre skat.

Vort gamle land! af al vor magt
vi øger din rigdoms ring,
går fremad sejt og uforsagt,
om ej i store spring.
Og furer ploven landet,
så skurer kølen vandet:
Støt står den danske sømand
på havet sin viking-vagt.

Holger Drachmann

I forbindelse med 650-året for Niels Ebbesens drab på Grev Gert har Turistforeningen for Randers og Omegn udgivet en lille folder om den gæve frihedskæmpers færden i dagene op til mordet. Folderen inspirerer til en interessant udflugt i fodsporene (eller måske mere korrekt hovslagene på Niels Ebbesen og hans følge). Vi citerer – og håber inspirationen på en eller anden måde går videre – også i overført betydning:

I ti-året fra 1330 til 1340 huserede Grev Gert af Holsten (også kendt

som Gerhard Den Store eller Den Kullede Greve) med sine lejetropper i det meste af Jylland, som han havde taget i pant for lån ydet en række danske konger. Den lokale befolkning, der først havde betragtet greven som en kærkommen fordriver af den forhadte konge, Kristoffer 2., skiftede, efterhånden som volden og plyndringerne tog til, holdning. Der rejste sig en folkestemning mod Den Kullede Greve, som han blev kaldt i folkemunde. En af de mest markante modstandere af greven var Niels Ebbesen.

Dagene omkring den 1. april 1340

Meget er der gennem tiderne skrevet og talt om Niels af Norring Riis, om hans dåd om motiver og om hans vej ud af Randers i den skæbnesvangre nat i 1340.

To gange i løbet af to dage var Niels Ebbesen i Randers. Første gang var den 29. marts da han mødte til forhandling efter grev Gert den Stores bud under hans lejde. Samtalen fandt sted »norden på Randers Strand«. Altså sønder for byen, men nord for Gudenå.

Ebbesen var af Strangesønnernes æt og ejede store godser i Thy og de egne. Han var Århusbispens væbner og forvalter af dennes gårdsted med omkringliggende bøndergods i Norring. Niels boede i Norring Riis, hvor voldstedet af hans gård ses endnu, ligesom man finder den mange hundrede år gamle Niels Ebbesens Eg på Stedet.

Niels har efter grevens indbydelse forladt Norring Riis allerede den 28. marts og er redest til Clausholm, der ejedes af Offa Nielsen Panter.

Her har Niels Ebbesen fattet aftale om en eller anden slags hjælp ved overgang over Gudenåen i drabsnatten. Legenden om Svend Trøst, der brød broplankerne op, medens morbror Niels var hos grev Gert er selvfølgelig smuk og romantisk, men holder næppe for en nærmere efterforskning.

Ved broen syd for åen lå på den tid Nielsstrup Vandmølle samt Nielsstrup Kirke. Et betydningsfuldt overgangssted med brofogeder og andet personale alt tilhørende Clausholm Gods. Der har Ebbesen arrangeret en hjælpe-dækningsaktion. Militært sagt skaber han her en optagerstilling og lader broen forberede til afkastning.

De mænd, der den nat var ude var ikke tilfældets romantikere. De var omsigtsfulde taktikere. Da arrangementet på Clausholm er i orden, rider Ebbesen videre til Randers Fjord og lader sig sætte over ved Uggelhuse Færge. Ankomsten til fjordens nordside rider han til Østrup, hvor hans egen bisp har gård og gods. Her hviler til næste dag, og den sidste stump vej ind til Randers fortages i ro og mag. Man er på Nordens Strand og lader sig se for den herre greve til aftalt tid.

Man kunne forestille sig, at mødet mellem de to er foregået sådan som det vises på maleriet på Randers Rådhus. Men der har nok alligevel ikke været så svært meget slæen op med hviden hånd og anden romantik. Det har været en grumme alvorlig samtale. Niels Ebbesen har haft sine tvivl om »den kullede« vilje til at overholde det givne lejde. Jydens dristige og frimodige tale har ikke huet greven, og han har ikke været

ret langt fra at bryde sit ord og sætte den formastlige fast.

Danmarkshistorien ville da have set noget anderledes ud! – Fra det ubehagelige stævne rider så Niels Ebbesen bort – efter at have været greven ad om sin snarlige og fjendtlige genkomst. Der er ikke grund til at avertere greven om, fra hvilken kant denne genkomst vil ske; så Niels Ebbesen rider fra Randers mod øst til bispegården i Østrup og straks over Clausholm hjem til Norring Riis. Hans anmeldte snarlige besøg må naturligvis da formodes at ske fra den kant – ikke fra »søsiden«, der jo endelig også er ulige besværligere. Ved at lægge sin rejserute over Clausholm, opnår Niels Ebbesen kontakt med den venligsindede ejer af Nielsstrup Vandmølle ved brostedet lige over for Randers. Ydermere kunne han på sin videre færd mod Uggelhuse Færge lige over for Østrup Bispegård holde ind hos Everstenerne i Virring. Disse, der siden er blevet kaldt Eberstein, har gennem mange år været den danske konges tro riddere, og de var i slægt med Stangesønnerne, Niels Ebbesens æt.

Med et ikke helt fastslået antal væbnede svende (47-60) rider Niels Ebbesen fra Norring Riis sent om aftenen den 30. marts. Det var to dage efter nymåne, og altså mørkt. Han følger den gamle endnu eksisterende Skanderborg Landevej over Foldby, Hadsten, Galten indtil Sdr. Borup, hvor man i vore dage drejer østpå og kommer ind på den nye Århus landevej. Fra dette punkt fortsatte den gamle rejsevej ligeud mod Vorup by og igennem denne og ad vejen til Vorupkjær nede ved Gudenåen. Den sidste ende af vejen her hedder i dag Høvejen, altså Hovvejen.

Broen her ved Nielstrup har sikkert været flere broer, da floden har mange løb. Fra ø til ø har der været broer eller spange. En af dem har man forberedt til afkastning i den skæbnetunge nat. Over denne bro gik Niels Ebbesen med sine 47 svende. Som sluttet vagtstyrke drog de gennem gaderne til stenhuset, hvor greven havde taget kvarter. Hestene stod ude i Fruerlund Skov vest for Nielstrup Broen. Der er ikke tvivl

om, at der har været hjælpere i selve byen. Men sådanne har været indsat af andre end Niels Ebbesen.

Ifølge den populære overlevering skete selve drabet, hvor Niels Ebbesen huggede hovedet af den sengeligende greve, i den bygning, der den dag i dag betegnes som Niels Ebbesens Hus.

Bygningen ligger i Storegade 13 – og den opmærksomme iagttager vil bemærke, at der i det øverste stokværk er lemme. En af disse lemme skal efter sagnet være åbnet – for ellers kan Grev Gert ikke slippe ud og gården vil brænde! Fakta er dog at huset er opført i 1643.

Niels Ebbesens hjælpere har måske været bispens folk fra Østrup, for der er intet fornuftigt i at drabsmændene og deres ledsagere selv skal rende rundt i den stærk besatte by og slå på tromme og sætte ild på. Sådan som det i følge alle kilder sket. De 47 mand har haft nok at gøre med at rydde sig vej til broen efter endt værk. Vel over broen igen, kaster de denne og er reddet. Sikkert er Niels Ebbesen ikke faret hovedkulds den lige vej hjem til Norring Riis. Han har naturligvis søgt station på Clausholm med få eller med alle sine ledsagere. De har sikkert valgt at ride 2-3 mænd sammen. Store rytterflokkene var ikke netop det, der var vidskræmt ved rygter, og hvor der fandtes mindst fire tusinde holstenske landsknægte i vildeste alarmberedskab.

Hvad der siden fulgte, står i enhver historiebog, men lad os blot for god ordens skyld her opfriske den sørgelige kendsgerning, at Niels Ebbesen allerede 2. november samme år, sammen med sine to brødre faldt i slaget ved Skanderborg.

Komiteen for
NIELS EBBESENS VENNER
v. Poul Boye Larsen
Ingasvej 61, 8220 Brabrand
tlf: 86252896

12 Taktikeksperter udnævnt

Onsdag den 18. december 1996 var lidt af en mærkedag på Søværnets Taktikskoles Kampinformationskursus i Frederikshavn. 12 officerer havde tilendebragt et af de mest krævende kurser på land i søværnets regi. Chefen for Søværnets operative Kommando var da også tilstede for at overvære »eksamen« og personligt foretage overrækkelsen af det eftertragtede »taktiske ridderslag«.

Helt nøjagtigt var det 11 officerer under betegnelsen »videreuddannelsesstrin 1/L, operativ retning (VUT 1/L-O), der sammen med en kammerat fra »taktisk divisionsofficers kursus (TDK) havde gennemført sidste del (35 uger) af den to-årige videreuddannelse.

Det taktiske modul indeholder såvel en VÅBEN del, som en OPERATION's del og foregår på Søværnets Taktik- og Våbenskoles Kommunikationskursus, Undervandsbådskursus, Artillerikursus, Flådestation Korsør, Den kongelige Norske Marines uddannelsescenter på Håkonsvern – KNM Tordenskiold – og endelig Kampinformationskursus på Flådestation Frederikshavn.

Den taktiske del afsluttedes med en spilperiode indeholdende fire større spil, der omfattede alle de former for krigsførelse den taktiske træner kan danne platform for.

Det sidste spil fandt sted 17. december under overværelse af chefen for Søværnets operative kommando kontreadmiral Kresten Winther, chefen for Søværnets Officersskole kommandør S. Kierkegård-Sørensen og chefen for 1.Eskadre kommandør Aksel Fiedler.

Den tilfredsstillende gennemgang af det taktiske divisionsofficerskursus gav grønt lys for udnævnelsen af de 11 officerer til kaptajnløjtnanter. Selve udnævnelsen fandt sted på søværnets taktiske hovedsæde Kampinformationskursus på Flådestation Frederikshavn (AIS) under udførelse af en del højtidelighed, hvor repræsentanter for eskadrerne i Frederikshavn, officersskolen, taktikskolen, den operative kommando, Hovedorganisationen af officerer i

Danmark samt pårørende til de nyudnævnte.

Chefen for Søværnets Officersskole foretog den vigtige udnævnelse og chefen for Søværnets operative kommando holdt en tale, der markerer de nyudnævntes indgangsvinkel til tjenesten i fremtidens flåde som divisionsofficere og skibschefer. I denne egenskab vil de i de kommende år indgå i den kerne af kaptajnløjtnanter, der traditionelt og berettiget altid har været det forum, der har bibragt søværnet dets taktiske og proceduremæssige fornyelse.

Kontreadmiralen fremhævede også, at de nyudnævnte kunne se frem til at bruge deres viden både nationalt og internationalt i takt med søværnets udvidede opgaver her og i verdenssamfundets tjeneste.

Chefen for Søværnets operative kommando sluttede af med et hjerteligt tillykke med den gennemførte, ikke så lidt krævende uddannelse og et velkommen tilbage til den opera-

tive tjeneste, hvor deres fravær i høj grad har været følt i kursusperioden. Chefen for Søværnets Officersskole fremhævede i sin tale, at vi i søværnet praktiserer en livslang uddannelse af personellet og naturligvis specielt af officererne. I smuk samklang med den ny-formulerede personelpolitik i forsvaret, der giver os ansatte i dette landets største firma en enestående mulighed for at forme vores arbejdsliv, som vi selv vil – så vore interesser og ambitioner i størst mulig grad kan forenes og opfyldes. Det er livskvaliteten, der er afgørende for om vi synes, vi har et godt liv – og det kan vi ikke uden at være tilfredse i vore job. Men vore job er ikke tilfredse med os uden et personligt engagement og en helhjertet og aktiv indsats.

Det er også denne helhjertede og aktive indsats netop og specielt hos de nyudnævnte taktiske divisionsofficere – og senere skibschefer, der er med til at tegne søværnets fremtid. Til sidst foretog officerskolens chef uddelingen af legater. Her skal nævnes, at Hovedorganisationens eftertragtede og præstige fyldte legat til en officer, der har ydet en påskønnelsesværdig indsats eller en præstation, der fortjener belønning – blev tildelt kaptajnløjtnant L. Hansen.

AIS

AIS' chef, kommandørkaptajn C. B. Johansen omgivet af nyudklækkede taktikere

Børnehjem besøger Inspektionskutteren AGPA

Det er efterhånden blevet en tradition, at børnehjemmet i Nuuk, hvert år aflægger Inspektionskutteren AGPA et besøg.

Igen i år skulle succesen så gentages. Efter en ihærdig indsats var kabyssen klar med boller, varm kakao og lagkage til de 32 børn og voksne, der havde meldt deres ankomst. Glæden var tydelig at spore i øjnene på børnene, da de så det veldækkede bord. Snart blev der spist og drukket sodavand som aldrig før. Efter spisning var der rundvisning på skibet, hvor enkelte prøvede at blive iklædt en trawlerdragt og andet udstyr. Dagens højdepunkt for børnene var, da to af vores dykkere iklædte

sig dykkerudstyr og hoppede i havnen.

Med store øjne så de til, mens dykkerne forsvandt mod bunden og pludselig kom til overfladen med en kæmpekrabbe i hænderne.

Krabben blev sat på dækket til offentlig beskuelse, hvilket resulterede i, at flere af børnene tog den nærmeste flugtvej.

Hurtig blev krabben dog genudsat uden at have lidt overlast.

Efter et par timer takkede pædagerne for »en uforglemmelig dag for børnene«. AGPAs besætning takkede også for besøget og udtrykte et velment håb om, at kunne se de dejlige unger igen til næste år.

Michael Lind,
NK AGPA

Fransk trawler taget på fersk gerning

Lørdag den 30. november efter et rutinemæssigt øvelseskast af en dybdebombe på Færø Banke, forlagde HVIDBJØRNEN mod det sydlige område af den færøske fiskeri zone for at kontrollere fiskeriaktiviteten i dette område.

Overraskelsesmomentet sikres

For at sikre sig overraskelsesmomentet, blev HVIDBJØRNEN's LYNX sendt i forvejen med fiskeriinspektionsholdet ombord. Et sådant hold består af en fiskeriofficer og hans assistent.

Ved ankomst til området fik man med det samme styr på hvilke trawlere, der befandt sig i området. Dernæst kunne udpeges en fransk trawler ved navn LOUIS EVRARD, som figurerede på den udarbejdede »hitliste« (prioritetsliste over trawlere i fiskerizonen).

Inspektionen begynder

Ved nærmere eftersyn syntes det ikke umiddelbart muligt at komme ned på trawlerens fordæk, hvor der lå en hel del wirer og flød. Men da man oppe fra helikopteren iagttog udkast af fisk, hvilket er ulovligt, besluttedes det alligevel at forsøge at komme ned på trawleren. Først blev udkastningen naturligvis fotograferet på behørig vis. Nogle af wirerne blev også fjernet fra trawlerens fordæk. Det gav heller ikke anledning til problemer at hejse fiskeriholdet ned på trawleren. Selve inspektionen tog således sin begyndelse kl. 1203 Zulu tid.

Det første en fiskeriofficer gør, når han kommer ombord er, at gå på broen og hilse på fartøjets fører og forsøge at skabe en god kontakt til denne. Det forsøgte man også her,

men det viste sig at være ret besværligt, da kun radiomanden ombord kunne tale engelsk. – Men sådan kommer man ud for mange sjove ting, og så må man gøre flittigt brug af store armbevægelser.

Til at begynde med så det godt nok ud

Derefter gik fiskeriinspektionsholdet i gang med at checke skibspapirerne, såsom nationalitetsbevis, fangstilladelser m.fl. Her var intet at bemærke. Så fortsatte inspektionen på dækket og i lasten. I lasten tæller man den ombordværende last op, for at se om det stemmer overens med de opgivne fangsttal, og fiskeriofficeren skønnede, at det stemte udemærket overens. Selve lasten bestod af bl.a. sorthaj, blålange, skolæst og havmus, mens skipperen havde tilladelse til at fange rødfisk. Ved inspektion af dækket konstaterede fiskeriinspektionsholdet en fastmonteret, ikke-lovlig slidske til udkastning af fisk, og man kunne konstatere, at al forarbejdning af fisk var blevet stoppet, da fiskeriinspektionsholdet kom ombord, idet der lå et helt trawldæk uforarbejdet fisk i tilgangen til produktionsdækket.

Fiskeriinspektionsholdet bliver ombord indtil videre

På HVIDBJØRNEN syntes man, at det virkede lidt mærkeligt og besluttede derfor at beholde fiskeriinspektionsholdet ombord indtil trawlet var hevet hjem, så det kunne kontrolleres hvilke fisk, der egentligt blev fanget og kastet ud. Skipperen syntes dog at være en ærlig mand og erkendte overfor fiskeriofficeren at have kastet cirka 600 kg. fisk ombord i løbet af de sidste 4 dage. Skipperen på LOUIS EVRARD skønnede, at det ville tage 2-3 timer før trawlet var hevet hjem. Man be-

ordrede derfor LOUIS EVRARD til at gå på en nordlig kurs for at komme væk fra den grå zone. Den grå zone er et område mellem Færøerne og de Britiske øer, hvor inspektionsskibene ikke udøver aktiv fiskerinspektion. Derfor ønskede man naturligvis ikke, at LOUIS EVRARD skulle sejle ned i dette område.

Men den inspektionsramte skipper var åbenbart ikke særligt interesseret i at få indholdet af sit trawl kontrolleret. Der blev under alle omstændigheder forsøgt mange ting for at slippe herfor.

Først var det strømsvigt –

Allerførst fik LOUIS EVRARD pludselig strømsvigt, og skipperen påstod, at det var maskinproblemer. HVIDBJØRNEN tilbød sin assistance, men LOUIS EVRARD takkede nej. På LOUIS EVRARD blev fire mand sendt i maskinen for at udbedre fejlen. Samtidig sendte HVIDBJØRNEN sin driftsofficer og en elektriker over med gummibåd under påskud af at skulle aflevere madpakker til fiskeriinspektionsholdet. Den franske skipper var ikke videre begejstret for dette, og mente, at deres egen maskinchef ville tabe ansigt overfor sine underordnede, når der kom hjælp udefra. Men mærkeligt nok fandt skibets egne folk fejlen samtidig med at HVIDBJØRNEN's folk kom ombord.

– så var der kinker i trawlwiren

LOUIS EVRARD begyndte herefter at hive sit trawl hjem, men et nyt problem meldte sig – kinker på wirerne. Disse var angiveligt opstået under strømsvigtet, da skibet mistede sin fremdrift, hvor skovle og wirer dalede mod bunden og blev viklet sammen.

Ind til Thorshavn

Trawleren blev herefter beordret til Thorshavn efter samråd med Færøernes Kommando og færøsk politi. Nu syntes sagen nemlig at være lige mistænkelig nok. Men skipperen ville først bjærge trawlet før han sejlede videre, da han mente, at der ellers ville være fare for skib og trawl. Efter en del parlamenteren frem og tilbage, besluttede man – stadig i samråd med kommandoen på land – at tillade LOUIS EVRARD at gå mod en position i den grå zone. Drift-officeren og elektrikerer blev hentet tilbage, og forlægningen mod den grå zone kunne begynde. Ifølge drift-officeren skyldtes den før omtalte fejl i maskinen et løst smørelieferør.

Under forlægningen samarbejdede LOUIS EVRARD fint med fiskeri-officeren med den krævede afmontering af den ulovlige slidske. Der var således ingen problemer med at få stillet fire mænd til rådighed. Slidsken var derfor afmonteret i løbet af kort tid.

Trawlet mistes

Da man nåede positionen i den grå zone, begyndte LOUIS EVRARD at hive sit trawl hjem. Men det var ikke slut med »småproblemerne«. Kl. 2250 gik alt lyset på LOUIS EVRARD, for dog at komme igen et minut senere. Fiskeri-officeren meldte samtidig, at man havde fået noget tungt i trawlet. Cirka 5 min. senere mistede LOUIS EVRARD så sit trawl. Hydrauliktrykket forsvandt, og trawlet røg ud. Dermed var muligheden for at se indholdet af trækket og at måle trawlposen væk. Fiskeriinspektionsholdet måtte nøjes med at måle reservetrawlposen,

Synderen med den ulovlige slidske

som viste sig at overholde maskemålskravene.

Atter mod Thorshavn

Endelig ved midnatstid kunne forlægningen mod Thorshavn begynde. Hele natten igennem lå HVIDBJØRNEN en til to sømil fra LOUIS EVRARD klar til at skride ind, hvis noget skulle ske. Fiskeriinspektionsholdet var stadig ombord, og der var radiokontakt med dem hver time.

Søndag kl. 1037 ankom HVIDBJØRNEN til Thorshavn, og LOUIS EVRARD blev kort tid efter fortøjret på siden, for derefter at blive overgivet til politiet og de færøske myndigheder. Hele formiddagen havde man travlt på HVIDBJØRNEN med at forberede dokumentation for opbringningen, således at alt var klart til man kom i havn.

Afhøring af den franske skipper

Kort efter ankomsten afhørtes den franske skipper af det færøske politi ombord på HVIDBJØRNEN. Der foretoges også inspektion af trawleren med hensyn til last og redskaber.

Imedens ventede alle på HVIDBJØRNEN spændt på sagens udfald.

Kl. 1825 blev der igen afholdt møde ombord på inspektionsskibet, hvor skipperen på LOUIS EVRARD fik forelagt anklageskriftet og tilhørende bødeforelæg. Han udbad sig betænkningstid med hensyn til accept af bøden, og HVIDBJØRNEN blev i Thorshavn natten over – stadig med LOUIS EVRARD på siden.

40 tusinde kroner i bøde m.v.

Næste dag, 2 december 1996 ved middagstid, accepteredes bøden på 40.000 kr. for ulovlig udkast af fisk samt konfiskation af lasten til en værdi af 138.000 kr. Bankgarantien var stillet og herefter blev LOUIS EVRARD frigivet. Den sejlede fra Thorshavn et par timer senere. Kort tid efter afgik også HVIDBJØRNEN med kurs mod feltet syd for Færøerne for at genoptage sin effektive fiskeriinspektion.

HVIDBJØRNEN

HVIDBJØRNEN med synderen på siden

Spaltepladsens »Pfp-værdi«

I enhver militær (og civil) sammenhæng er den stillede opgave i fokus. Denne skal løses og det er hyppigt konstaterbart, om det skete: altså om enheden »fastholdt«, »tog målet« eller gennemførte den befalede patruljerute på det rette tidspunkt. Opgaven er altid central – og dens løsning er typisk knyttet til tid og rum.

– Som det skete under den anden slesvigske krig, da chefen for 3. Division, General Steinmann, ønskede at sikre Divisionens uforstyrrede tilbagegang til Flensborg fra Danvirke. Han beordrede derfor 7. Brigade under Oberst Max Muller til »— at opholde Fjendens Forfølgning, indtil Divisionen i øvrigt havde nået Flensborg. Og 7. Brigade løste opgaven til fulde den 6 februar 1864 ved Sankelmark: Divisionen kom uhindret til Flensborg – vejen dertil var fortsat på danske hænder og der var skabt mulighed for, at den danske hær kunne hvile uforstyrret i sine kantonementer.

Oberst Max Muller modtog kritik for nogle af sine dispositioner, ligesom de danske tab ved Sankelmark måske var for store. Men – objektivt og målbart: opgaven blev løst.

Anderledes kan det se ud ved en anden væsentlig del af det militære operationsfelt, nemlig pressetjenesten. Det kan være vanskeligt at måle den kvalitative effekt af budskabet i form af ændrede holdninger hos befolkningen og lignende, ligesom det stedse må erindres, at formidlingen sker på *pressens* betingelser:

- hvad der bringes
- hvordan det bringes og endelig
- OM det overhovedet bringes

I NATO sammenhænge skelner man mellem tre former for presse-policy: **aktiv, semiaktiv og passiv.**

I efteråret 1996 afholdtes to Pfp øvelser i Danmark, nemlig BALTIC CIRCLE 96 (land & air) og flådeøvelsen COOPEFATIVE VENTURE 96, som startede i Polen, gik over Danmark og endte i Norge. Hovedpressecentret var opstillet på Antvorskov kaserne i en 800 m² stor sal med tilliggende klasseværelser til briefing af pressen m.v. Til understøttelse af dette center var oprettet to mindre lokalt bemandede centre for henholdsvis hær- og flydelen samt internationalt bemandede centre i Gdynia, Frederikshavn og Oslo i takt med flådeøvelsens geografiske tyngdepunkter.

Hovedcentret var bemanded af personel af alle kategorier (herunder linie & reserve) fra alle de ansvarlige kommandoer, herunder også NATO-kommandoer, forsøgsvis også hjemmeværnet, et pressecenter opstillet af Østre Landkommando, enkeltpersoner fra flyvevåbnet og søværnet samt det designerede pressecenter fra Hærens Operative Kommando (PIC/ST HOK). Hertil selvsagt personel fra de fleste deltagernationer. Måske er det på sin plads at nævne Royal Navy Reserve's Public Affairs Branch, som leverede 4 dygtige presseofficerer, der blandt andet var med til at sørge for at centrets hjemmeside på Internettet også omfattede en mængde informationer på det smukkeste engelsk.

Hele planlægningen var foretaget af den af Forsvarskommandoen udpegede projektofficer i smukt samarbejde med Østre Landkommando. (Selve planlægningen og de derunder anvendte principper er beskrevet for læserne af dette blad i SVNORT 4/96 side 4-6.) Al logistik og praktiske forhold i forbindelse med driften var på forbilledlig og for-

nem vis varetaget af og Sjællandske Livregiment.

Pressepolitikken var her aktiv, hvilket vil sige at:

»Great efforts will be made to stimulate media interest about the purpose and scope of the exercise«

Der udgik selvsagt internationale såvelsom danske pressemeddelelser før øvelsen, hvorfor det efterfølgende alene relaterer sig til øvelsesperioden 23. september -11. oktober 96. De ret nøjagtige oplysninger om mediernes respons på centrenes anstrengelse er tilvejebragt gennem firmaet »Observer«, der var kontraheret til at forsyne centret med udklip fra alle de medier, hverken centret selv eller Forsvarskommandoens udklipstjeneste kunne overkomme. Det var første gang man forsøgte noget sådant, men efter det meget tilfredsstillende resultat, næppe den sidste.

Æterbårne medier

TV-visningstiden blev i alt opgjort til ca. 45 minutter. Der var tale om DR TV, TV 2, TV 3 og lokalstationer.

Hvis man skal købe sig reklame sendetid, er der tale om forskellige priser på de respektive kanaler. Man kan naturligvis ikke købe sig reklameplads i TV-avisens sendetid, men efterfølgende priser kan bruges som sammenligningsgrundlag.

Det skal nævnes, at reklamepriser på TV-2 er variabel, afhængig af seertal. Umiddelbart før jul kostede 30 sek. efter 19-nyhederne 87.000 kr. (Det kan således oplyses, at en klokken 1900 avis bragte et indsalg på Ca. 3 minutter om BALTIC CIRCLE under øvelsen)

Med forsigtighed kan man sætte en gennemsnitspris for købt reklamesendetid til 50.000 kr. (u. moms) for 30 sekunder. Dette giver så en (forsigtig) pris på ca. 4,5 mil kr. (uden moms), hvilket er beløbet, som For-

Et lille udsnit af det store pressecenter, hvor 10 nationer arbejdede effektivt sammen i knapt 3 uger

svaret skulle have betalt for 45 minutters reklamesendetid i de æterbårne medier.

Når resultatet skal vurderes reelt, bør man også erindre sig, at ingen reklamemand bare drømmer om at få kongelige personer til at optræde i deres reklamespots.

Over radiomediet bragtes flere lange udsendelser lokalt og en del korte både lokalt og landsdækkende. Der er dog ikke lavet nogen beregning over evt. pris for disse indslag.

Trykte medier

I disse – landsdækkende dagblade, lokale dagblade og distriktsblade samt een side i Se&Hør – er det spalteplassen, som koster. Atter med skyldigt hensyn til bladet, ugedag, placering i bladet og evt. farvetryk. For eksempel koster een millimeter i Jyllands-Posten/søndag 32,85 kr. Fordelingen målt i millimeter ser således ud:

Landsdækkende dagblade:

BALTIC CIRCLE (land)	16.325 mm
BALTIC CIRCLE (air)	90 mm
COOPERATIVE	
VENTURE	6.770 mm

Lokale dagblade:

BALTIC CIRCLE (land)	48.525 mm
BALTIC CIRCLE (air)	4.290 mm
COOPERATIVE	
VENTURE	28.005 mm

Distriktsblade:

BALTIC CIRCLE (land)	6.670 mm
BALTIC CIRCLE (air)	1.330 mm
COOPERATIVE	
VENTURE	1.005 mm
Se&Hør	1/1 side

Total:

BALTIC CIRCLE (land)	71.520 mm
BALTIC CIRCLE (air)	5.710 mm
COOPERATIVE	
VENTURE	35.780 mm
I alt	113.010 mm

Her, som ved de æterbårne medier, må det bemærkes, at H.M. Dronningens besøg ved BALTIC CIRCLE, H.K.H. Kronprinsens tur på Storebæltsforbindelsens catwalk («brugt» til at stimulere interesse for COOPERATIVE VENTURE). Forsvarsministerens besøg ved BALTIC CIRCLE og NATOs generalsekretær, Dr. Solanes og Forsvarschefens pressekonference i Frederikshavn og efterfølgende sejlads med Den Stående Flådestyrke i Atlanterhavet og de øvrige (PfP) landes orlogsskibe var positivt medvirkende som indholdsrigge højdepunkter i forbindelse med den store pressedækning.

Med forsigtighed kan man sige, at pressecentret lige fra konstabelkørerne, fotograferne fra hjemmevernet, administrationen til journalisterne, computereksperterne og alle de øvrige som deltog i Centret har »solgt« øvelserne forbløffende godt. Derved har både det danske forsvar og hele PfP-tanken »tjent« ganske mange penge. I alt skulle forsvaret nemlig have betalt i reklame/annoncepenge for at købe:

- ca. 45 minutters æterbåren sendetid ca. 5,6 mil (inkl. moms)
- 113.010 mm spalteplass. ca. 1,4 mil (inkl. moms)

Til en samlet pris på ca. 7 mil. Kr. (inkl. moms) Dette beløb er således, hvad Centret har produceret for. El-

ler solgt øvelserne for, om man vil. Det bemærkes, at ovenstående alene drejer sig om danske medier, idet den for en gangs skyld meget betydelige udenlandske omtales værdi ikke er udregnet. (Det skal dog ikke være nogen hemmelighed, at den danske chef for Partnerskabskoordineringscellen i Mons, generalmajor Lange, var meget tilfreds med, at det var lykkedes at få så meget med i den internationale presse om PfP-aktiviteterne i Danmark og omkringliggende farvande.)

Ej heller har man søgt at vurdere i pris værdien af pressecentrets internetvirksomhed – initieret af centrets planlægger og gennemført af Løjtnant af Reserven Peter Jelstrup m.fl.. Denne internet øvelseshjemmeside var måske den enkeltaktivitet, der havde størst international virkning med ca. 60.000 »besøgende« på godt to uger. I skrivende stund er disse besøgstal fordoblet henover de forløbne måneder. (Red.)

Det skal understreges, at dette eksklusivt er et *KVANTITATIVT* parameter – idet der dog på *intet* tidspunkt er konstateret nogen form for dårlig eller negativ omtale af øvelserne, PfP, dansk forsvar, østsamarbejdet – eller dansk forsvarspolitik. Tværtimod. Alle omtaler bevæger sig fra loyalt refererende over positivt beskrivende til en forsvarspolitisk journalistik, hvori danske muligheder og indsatser i det nye NATO opridses.

Sluttelig skal det slås fast, at pressetjenesten ikke eksisterer i egen ret. Berettigelsen findes alene som praktisk og professionel formidler mellem øvelsesledelsen, der stiller opgaverne og bestemmer hvilket budskab pressecentret skal sende ud til medierne, som naturligvis – i de demokratiske lande – suverænt bestemmer, hvad de vil bringe videre til befolkningerne.

OL(R) Ebbe Juul-Heider,
desig. CH PIC/ST HOK/Red.

SØVÆRNETS MÆRKEDAGE

28. JANUAR 1631 – Nyboders bygning

Kong Christian d. IV's rigsråd tiltrådte planen om Nyboders bygning som fri våning for HOLMENS faste stok og »Botzmænd«.

Der er næppe nogen bydel i København, der er blevet beskrevet så ofte både i fag- og skønlitteratur som Nyboder. »Chr. IV's Nyboder«, »Et nationalt symbol« er nogle af de udtryk, der har været anvendt om den.

Bygget til marinens folk – til HOLMENS faste stok

Husene blev bygget til marinens folk, først og fremmest til HOLMENS faste stok, der arbejdede på Bremerholm, men også til »Botzmænd«, som man dengang kaldte matroserne. I dag beliggende i den centrale del af hovedstaden, men dengang det blev bygget, lå det langt udenfor og blev derfor også Københavns ældste forstadsquarter. De lange gule længer (se fig. 1) med de idylliske baghaver, beboet af mennesker, der var knyttet til den samme arbejdsplads, gav en følelse af nærkontakt og sammenhold. Man »kom hinanden ved«, og det var en livsstil, der gennem århundreder gjorde kvarteret eftertragtellesværdigt i befolkningens opfattelse.

København – oprindelig en lille søfartsby

Da Chr. IV i 1588 blev konge, havde København ligget der i flere hundrede år. Oprindelig en lille søfartsby, hvis få tusinde indbyggere drog fordel af fiskeriet i Sundet og den deraf følgende handel. Den blev ofte angrebet, bl.a. af sørøvere. Til forsvar på landsiden var der omkring byen opført nogle små volde med

flettet pilehegn, og på søsiden lå der i urotider skibe fra de kongelige flåder, sammensat af udskrevne civile skibe med bevæbnede folk ombord. Befolkningen voksede hurtigt, men måtte af sikkerhedsmæssige grunde holde sig indenfor det således afstukne areal, og det gav problemer.

Det 14. århundrede bragte de tunge kanoner

I begyndelsen af det 14. århundrede fremkom kanonen, der hurtigt blev så stor, at den ikke kunne bæres af almindelige skibe. Man begyndte at bygge specialskibe, og det var Kong Hans, der omkring 1509 anlagde et Orlogsværft til dette formål på Bremerholm. Denne virksomhed trak yderligere folk til først og fremmest håndværkerne, men også fast mandskab til betjening af det nye udstyr og til bemanning af skibene. Man indlogerede den og deres familier i de små huse hos byens øvrige

borgere, og det gav anledning til evig strid og kævl. Problemerne voksede.

København i 1630 – ca. 8% af den mandlige befolkning fast beskæftiget i Marinen

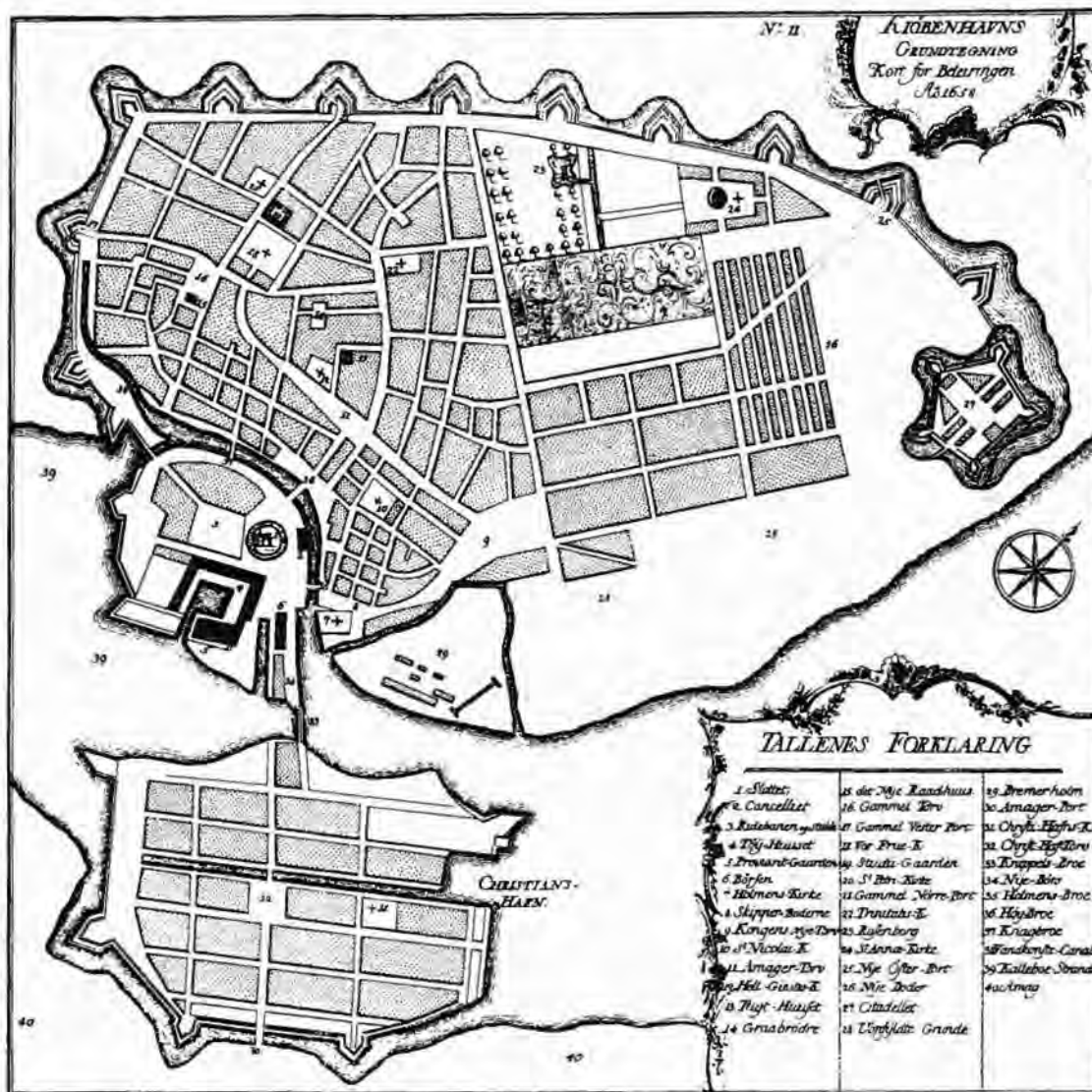
Hvor mange mennesker, der boede i København i 1630 er lidt usikkert, men historikerne mener, at der var ca. 25.000. Anslår vi, at halvdelen var mænd, altså ca. 12.500, hvoraf ca. 1.000 var beskæftiget på Bremerholm, svarer det til ca. 8% af den mandlige befolkning og deres familier. Man ved, at der i 1615 yderligere blev tvangsudskrevet 1.500 »båds-mænd« til skibene. Chr. IV indså, at der måtte gøres noget ved problemet.

Københavns areal ville blive fordoblet

København var dengang omgivet af små volde, der lå hvor Vester Voldgade, Nørre Voldgade og Gothers-

Svanevej 1901 med den fælles vandpost på gaden (Københavns Bymuseum)

Peder Hansen Resen's Atlas Danicus 1658. Gothersgade ses midt i »byen«, den lige gade fra NW-SE. I den øverste ende ses Rosenborg, under det Konges Have og til højre herfor det planlagte Nyboder.

gade i dag ligger (se fig. 2). Det var kongens plan at anlægge en ny vold fra hjørnet af Nørrevoldgade og Gothersgade ud til Citadellet og at sløjfe volden langs Gothersgade. Derved ville Københavns areal blive fordoblet. Omtrent midt i dette område skulle Nyboder ligge.

Men ét er planer, noget andet er tidens barske virkelighed. For at kunne gennemføre projektet skulle der bruges penge, og dem havde man ikke.

Danmark var igen i krig – trediveårskrigen – som landet deltog i fra 1625-29. Marinehistorikeren Jørgen Barfod studerede i 1970'erne byggeregnskaberne Maritim kontakt nr. 5: »Chr. IV's Nyboder« og fandt bl.a. at kongen allerede i 1627 havde ud tænkt denne plan.

Samme år, som freden blev sluttet

blev volden afmålt, og bastionerne placeret, og dermed var det første skridt taget.

I januar 1631 indstillede kongen til Rigsrådet om at skaffe pengene, og i dets betænkning foreslog rådet en treårig afgift på skibe, der anløb København.

Den 28. januar kunne kongen da udstede det kongelige brev, hvori der stod, at der skulle opkræves en afgift ved alle toldstederne »af alle skibe kreyer, skuder og færger« med $\frac{1}{2}$ rigsort for »hver last de dræftige er«. Dermed kom byggeriet i gang. Nyboder blev ikke færdigbygget i Chr. IV's tid og kvarteret er både blevet udvidet og ændret flere gange i de forløbne århundreder, især i slutningen af det 17.- og 18. århundrede. I dag er den sidste rest af Chr. IV's Nyboder den længe i Skt. Paulsgade,

hvor materielgården og Nyboders mindsten ligger. Men det er en kendsgerning, at der allerede i Chr. IV's tid blev bygget 20 dobbeltlængder med 620 lejligheder.

Kvarteret var bygget til marinens folk, og det var meget eftertragtet, også af andre, der flyttede ind til familien eller uretmæssigt lejede sig ind allerede i 1640'erne.

Den 2. oktober 1645 skrev kongen til HOLMENS admiral Christopher Lindenov. »Eftersom bådsmandene, som os tjener, da vil vi nådigst, at du straks med skipper Rasmus skal gøre hussøgning derudi til at erfare, om der andre findes, som os intet vedkommer, hvilke vi nådigst ville, at der skal anskaffe og andre udi deres sted igen der indsætte«

..... Men det er jo nu så længe siden.

W-T

Søværnets Operative Kommando
Postbox 483 . 8100 Århus C

B

